

Tredje roten, tomt 24

Kvarteret Snusmalaren

Nionde och Tionde rotarna 1637–57 v Kyrkogatan 23 (mellan Östra Hamnen
Sjätte roten 1657 h–70 och Korsgatan)

Östra delen av 3.24

Lars Andersson sadelmakare

1637, 1653: 1 mtl, 1638 2 mtl

Lars sadelmakares gård såldes till *Bengt Olufsson* för 120:-. Huseköpspenning i aug 1653 4.16.

Bengt Olufsson

1654: 1 mtl, 1655: 2 mtl, 1656–57 v, 1656: 4.8, 1657v: 2.16, (VI), 1657h: 2.16, 1658: 8, 1659–63: 2

Lars Jonsson Häger omtalas 1667–69. Han blev senare en framstående handelsman men kallas 20.8.1667? ”Herr Johan Liljas till Aspenäs intill denna dag tidigare fogde”, när han vid rådhusrätten visade fullmakt, skriven på tyska, utfärdad av hans styvsvärfader kyrkoherden i Stora Lundby Johannes Stenius och svärmoder Catharina Josten för Hans Lundersten. Denne var liksom Lars Joenssons hustru Kierstin född i Catharina Jostens äktenskap med Stenius företrädare Andreas Petri Kärling. Hans Lundersten (senare professor i Lund) skulle utsöka arvet efter sina morbröder i Wismar. 1670 flyttade Lars Joensson till en gård nära Ekeskogen, som han 1672 bytte mot rådmann Ulrich Steinkampfs gård vid Drottningporten.

Jacob Christophersson (Grund), född i Lidköping, köpte 1670 Lars Joensson Hägers gård (uppbud 19.9.1670) för 375 rdr men betalade aldrig. Han flyttade 1672 till Karlstad, där han tio år senare blev stadskassör.

Ägare av denna gård blev

Per Månsson Billman,

son till *Måns Persson skräddare* i Göteborg och bror till *Sven Månsson Billman*, först tullinspektör i Marstrand, sedan borgmästare i Strömstad, och till *skomakaren Hans Torssons* hustru. Till sammans med *Anders Mörk* ingick Pehr Månsson 14.8.1665 ett kontrakt med generalinspektoren över småtullarna om att årligen under fyra år ge 8 300 d smt i arrende för all tulluppbörd. Pehr Månsson tröttnade snart på arrendet, eftersom det flera gånger hände, att när Pehr Månsson krävde tull vid Lilla Bommen, var varorna redan förtullade av *inspektör Jonas Ekebom* vid Stora Bommen. Sedan blev han mångsysslare: han förekom ofta som saksförare vid rätten. hade egen handelsrörelse i trä och järn, förordnades 1692 att förrätta likbjudningarna och skötte också förvaltningen av borgerskapets upplag av järn och trä vid Stigberget, det senaste tjänster, som *Nicolaus Woldenberg* efter Billmans död 1699 fick övertaga.

Omkring 1697 sålde Pehr Månsson Billman för 615 rdr gården 3.24 till

skräddaren, sedermera handelsmannen Jöns Persson Wässberg Westberg),

uppbud 1.5.1698, ”mellan hustru Kerstin Lillies och Jonas buntmakares”. Wästberg hade fått burskap 9.9.1697. I september 1698 besvärade sig Wästberg över att buntmakaren Jonas hade låtit spika för hans köksfönster med bräder, så att allt ljus i köket hade betagits honom: Billman hade under sin tid haft full utsyn. Wästberg vann målet.

Jöns Persson skraddare vigdes hemma 16.8.1698. Han hade varit gift förut, ty det sades den 26.10.1697, att Jöns Wästberg och *Petter Andersson* var svågrar och på sina hustrurs vägnar arvtagande i sal *Jacob Andersson Hagens* sterbhus,- *Sven Månsson Gunander*, *Måns Böker*, *Måns Arfwedsson*. *Jon bakare och Kiättil bakare* klagade våren 1700 över Jöns Persson skraddare, som i ½ års tid hade betjänat sig av en falsk *stolnyckel* till nummer 2. Själv uppgav han, att han fått lov till detta av *Nils Andersson skraddare*, som själv och ”medelst obekvämlighet” inte varit i Guds hus sedan ett år tillbaka. Jöns Persson skraddare hade dragit åtskilliga andra in med sig, varför de klagande själva fått lämna sina rum och gå i andra. Nils skraddare berättar att han på grund av fattigdom inte hade haft pengar till kontribution och andra utlagor och då mången gång blivit ”af Jöns Persson hullpin”. Han hade inte kunnat betala tillbaka på annat sätt än att låta Jöns Persson gå i hans stolrum i svenska kyrkan nedan för korsgången i nummer 2, vartill Nils hade lånat Jöns sin nyckel. Jöns var enligt skraddaren alldeles oskyldig till övervisitören och de övriga intressenternas beskyllning att använda olovlig nyckel. Nils skraddare ville att Jöns Persson som en redlig borgare skulle få lösa stolen, eftersom han i nöd och trångmål hjälpt honom vilket var rättvisare än att en besökare skulle få lösa stolrummet (EIIa:16, 30.4.1700).

Hans Wennerstierna ägde en ansenlig fordran inprotokollerad 21.5.1708 hos Jöns Persson Westberg, som enligt Wennerstierna 1710 sedan tvenne år var bortrest (brev till magistraten den 11.7.1710 EIIba:22) och tycktes inte ”förfoga sig hit tillbakars”. Den egendom Wästberg lämnat kvar var ringa men kreditorerna många. Husen, som Jöns Perssons hustru erbjudits att lösa, var värderade till 700 d smt. Lösören saknades och ”husen förvärrades dagligen”. Hans Wennerstierna tilldömdes gården och sålde den för 700 d smt till *perukmakare Johan Lund* (uppbud 7.8.1711), som 1725 också köpte västra delen av gården, varefter tomtarna sammanslogos.

Västra delen av 3.24

Anders Olufssen ”Lelle”

1637–38,1640: 2 mtl, 1639, 1641–47 3 mtl, 1656:–26,1657v–13 (VI), 1657h–13 1659–60: ½.

(1 mtl nära Samuel snickare)

Anders Olufsson Lille var 1637–47 rotemästare i åttonde rotenkallas i debet 1641 ”Lelle”. I denna rote 6 omtalas han från 1652. *H Erik Siggesson* krävde vid underrätten Anders Olufsson Lille och *Joen i Grimbo* på en handskrift dat 9.3.1638, utgiven en för alla, alla för en på 28 rdr. Enligt kämnärsrätten den 4.9.1644 hade rådman Erik Siggesson första gången låtit uppbjuda fem stycken koppargrytor och en gammal kopparkittel ("-kitzel") som han genom skulten fått på en dom från Anders Lille.

Anders Olufsson Lille hade enligt rådhusrätten den 5.11.1646 icke rättat sig efter domen mellan honom och *Jacob Loosfält* den 24.11.1638 och icke inlöst hus och gård, då den tre gånger var lagligen uppbjuden. Jacob Loosfält arvingar hads skänkt skulden 60 rdr till kyrkan och hospitalet. Anders Olufsson Lille från dömdes gården 1646: hospitalsföreståndaren sålde Anders Olufssons hus, ”Anders Olufsson till bästa” till *Tore Börsson* för 80 rdr. (En Tore Börsson el. Börge-son var 1637–44 rotemästare i Tjugoandra roten) 20 rdr skulle tillställas Anders Olufsson, *Anders Torstensson i Alingsås* krävde vid underrätten den 26.7.1650 på sin hustrus vägnar hennes farbror

Anders Olufsson Lille på ett förgyllt silverbälte om 46 lod, ett oförgyllt om 24 lod och annat smått silver 6 lod som hustruns fader hade lämnat Anders Olufsson i förvaring i förra danska fejden mellan Sverige och Danmark. Anders Torstensson inlade vittnesmål därpå av Bengt Andersson i Tolanda(?). Anders Olufsson invände, att hans bror var skyldig honom flera gånger mer än detta silvret kunde vara värt och inlade en vittnesskrift om den saken. Som betalning hade han behållit silvret.

Anders Torstensson repeterade i oktober 1650 sin i juli andragna fordran på silver som Anders Olufsson tagit i förvaring under danska fejden av hennes fader, som var hans bror. Anders Olufsson lille inlade 4 goda mäns vittnesbörd, som gjorts 1645 vari de bekände, att de hade hört, att Anders Torstenssons sal. svärfader hade bekänt, att han var skyldig sin bror 42½ d kmt; två av dem var *Torsten Helgesson* och *Nils Gunnarsson Hielt*, som erbjudit sig vilja gå ed på denna vittnesskrift. Men om silvret som Anders Olufsson skulle ha i pant sade de sig ingenting veta.

Enligt underrätten fanns det i denna tvistiga och gamla skuldsak inga klara dokumenter. Därför förlikade rätten parterna sålunda, att Anders Olufsson Lille för sin gamla skuldfordran på 42½ d kmt behöll det ena silverbältet om 30½ lod, som var förgyllt, och det vita länkebältet om 24 lod, som han hade påstått sig fått som ersättning för att han lämnat sin bror lån, återlämnade han. Handsträckning.

7.4.1652 avgjorde rätten saken mellan Anders Olufsson (troligen Lille) och *Johan Wedinghusen (Wäderhausen)* guldsmed ang 33 rdr som Johan Wäderhausen genom sin den 12.1.1638 till Anders Olufssons sal *fader Oluf Larsson* utgivna handskrift var skyldig honom med förfallet intresse, Johan Wedinghusen skulle betala på följande terminer: 9 rdr nästkommande Larsmässan, vid Mårtensmässan 9 rdr, vite ("hwita") söndag 9 rdr, sedan därpå följande påska (stavat "Päscha") och 9 rdr, blir "tillsammans med kapital och intresse 96 rdr." Vilket härmed Johan Wäderhausen pålågges att "utan nogen vidare enskyllan eller uthflycht fullgiöra".

Alldenstund *Joen Hermansson* erkände sin den 19.10.1649 till Anders Olufsson Lille (fullm. hans måg *Jöns Nilsson*) gjorda obligation på 82 d 24 öre och icke kunde visa något därpå vara betalt, ålades han av underrätten 7.4.1652 av underrätten betala utan dröjsmål.

Anders Lille fordrade i augusti 1656 i underrätten *Lars Stephansson* från Kungsbacka på en handskrift på 20 d smt, vilken skuld Lars Stephansson erkände. Han sade att han delvis hade betalt den med varor, vilket Anders Lille förnekade. Eftersom dessutom Lars Stephansson icke kunde visa kvittens, dömdes han betala hela skulden.

Anders Olufsson flyttade till 3.24v 1652–54. Han avled vid hög ålder omkring 1665.

Anders Lilles dotter (Kerstin Andersdotter) 1667–69

Justitiekollegiet skrev den 17.4.1666 angående arvskiftet mellan Anders Olufssons döttrar. *Kerstin Andersdotter Lille* var ännu ogift hade erhållit två testamenten av fadern och var nöjd. System Ingärd Andersdotter Lille, som bodde ej fyra mil härifrån i Flundre härad och var gift, hade ej klandrat. 28.6.1666 förordnade rådhusrätten *Ambjörn Eriksson, Jöns Nilsson och Oluf Bötter* att värdera den gård på Kyrkogatan, som tillkom Anders Olufsson Lilles arvingar. I bakugnslängderna 1666–69 tillskrives gården "Anders Lilles dotter".

Olof Tohrsson bryggare (stamfader till *Otterbeck*).

1670–79, änkan 1681, M1676: 1 tomt

Kerstin Andersdotter Lille gifte 1670 sig med

Olof Torsson

(död omkring 1680), som ett par år senare startade bryggeriverksamhet i den gård han övertagit genom sitt giftermål med Kerstin Andersdotter.

Bryggaren Olof Torssons änka Kerstin Andersdotter i Göteborg instämde av *Pelle Pedersson i Mellby* till Sävedalens häradsting den 25.6.1685 angående hennes tiondel skattejord i Lars Olufssons gård i Mellby, Partille socken, som ägdes redan av Anders Olufsson Lille enligt dennes bouppteckning och omtalas ännu den 18.5.1705, då bouppteckning ägde rum efter framlidne bryggaren Olof Torsson och hans nyligen avlidna hustru Kerstin Andersdotter Lille. Hon efterlämnade enligt bouppteckningen efter henne 18.5.1705 fyra barn: söner borgaren och bryggaren *Tor Olofsson Otterbeck* (3.25) och skepparen Anders Otterbeck och två döttrar: *guldsmiden Hans Springkorns hustru Brita Otterbeck* och omyndiga dottern *Kerstin Olsdotter Otterbeck*.

Kerstin Olsdotter Otterbeck gifte sig först med *Tore Andersson Måberg (Moberg)* – kallad styrman, när ett hans barn begravdes i mars 1709, men skeppare 1712. Han fick stolrum i domkyrkan 19.4.1707. Han ägde gården 1710. Hos honom bodde styrmannen Anders Lille och *Knut Börger-son*. Tore Måberg avled 1712 (begr. D 2 aug.).

I en redogörelse för barns arvsmedel på riksarkivet står följande: ”Borgare Enkian Christina Otterbeck utsagt sin sohn Olof Måberg i fäderne 400 d smt, hwilcka beror i huus och gård och någre Lösöhron som Moderen besitter och sörier för dess föda och education 400:-”.

I skattningslängden 1715 tillskrives gården ”Mobergs Enkia” som skattade för tomt 200, byggnader 600 och lösören 300 d smt. Efter Tore Måbergs död gifte Christina Otterbeck om sig med *Erik Gripman*, vilket troligen skedde före 28.1.1716, då ett av Gripmans barn begravdes. 1717 omtalas i upphandlingslängden Erik Gripman med hustru Christina Otterbeck.

Båda Christina Otterbecks män fortsatte bryggerirörelsen, som av Gripman sedan gården ödelagts i branden 1721 flyttades till Majorna till den plats, där Smala och Breda vägen löper samman. Erik Gripman fick stolrum i domkyrkan efter murmästare *Petter Mellenberg* 14.5.1719. När Erik Gripman begravdes 31.5.1748 kallas han ”bryggare i Masthugget”. Detta bryggeri såldes på auktion efter änkan 1753 (1756?). Änkan Christina Gripman avled 1756 (begr. D 18.6.1756).

Men långt dessförinnan hade äganderätten till ödetomten gått ur familjen Gripmans ägo. Erik Gripmans styvsons förmyndare *tygvaktare Måns Moberg* sålde 6.4.1725 ödetomten på Kyrkogatan till *handlanden Olof Nabbstedt*. På grund av naborätten klandrades köpet av grannen i öster *perukmakareåldermannen Johan Lund*, varefter gården sammanslogs med den öster härom liggande gården.

Johan Lund fick burskap 15.6.1711. Johan Lund, som senare blev ålderman ägde gårdarna till sin död (bou 1.5.1741), då fastigheten sades bestå av två tomter och värderades till 1 550 d smt.

Hans änka *Brita Svensdotter*, död 1758, bytte enligt skiftesbrev 19.9.1755 ut denna gård mot en annan på Drottninggatan nära vallen, som tillhörde borgaren Anders Hollström (uppbud 26.11.1759).

På *handelsmännen Lars Kåhres* och *Olof Hasselroths* begäran utbjöds den 25.8.1778 handelsmannen Anders Hollströms gård på Kyrkogatan och inropades av

handelsmannen Niclas Tengbergs för sin egen och sin broder *Jonas Tengbergs* räkning för 1 370 rdr specie. Men i tomtlängden 1780 kallas den *handelsmannen Lars Kåhres* gård och 1785–90 *handelsmannen Niclas Tresslows* fastighet. Hyresgäst var Anders Hollström, som anges bo på

landet. Tresslows kreditorer ägde gården 1795. På anhållan av *handelsmännen Jonas Sernström* och *Jonas Tengberg* som sysslomän i Niclas Tresslows gäldbundna bo såldes gården 31.7.1800 till *stadsmäklare Thomas Carlsson* för 2 615 rdr specie.riksgäldsedlar. Trots detta tillskriver tom-töreslängden åren 1801–02 förre handlaren Niclas Tresslow gården. Hyresgäster före branden var *handlaren Peter P:son Berggren*, *bokbindaremästare Johan Kullberg* och *bokbindaregesällen Albert E Stihlström*, alla tre ogifta.

Tomten stod öde efter branden till dess *murmästare Ludvig Dymling* köpte den 1 1810 (uppbud 16.4.1810 och lät bebygga den med ett 2-våningsstenhus, som redan innan det var färdigt såldes till *konditor Arfvid Mellgren* (uppbud 19.10.1812).